12de JAARGANG   CURAÇAO DEN 19n OCTOBER 1895   N° 616

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0.50 voor elken regel meer fl. 0.07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0.20.
Un annucio di 1 té 7 regel fl. 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

EEN PROTEST

Wij zijn gelukkig onzen Lezers de heerlijke rede te kunnen aanbieden, welke door Dr. Schaepman in de beroemde St. Janskerk te 's Hertogenbosch gehouden werd ter gelegenheid van de protest-meeting van Neerlands Katholieken op den beruchten Septemberdag.

Het gehoor van den uitstekenden redenaar bestond uit circa twaalfduizend man, in onbeschrijfelijke geestdrift uit alle oorden des lands toegestroomd, om aan de gansche wereld te toonen, dat de Hollandsche Katholieken nog geen duimbreed zijn afgeweken van de gevoelens, welke ruim 25 jaar geleden de bloem der Roomsche jongelingschap naar de Eeuwige Stad voerden om bloed en leven te geven voor de zaak van den Paus, welke de zaak van God is.

De waarheid en het recht, en een heilige geestdrift voor deze beide, schenken aan deze rede-zelfs in den beknopten vorm, waarin wij ze overnemen — de overtuigende kracht der hoogste welsprekendheid.

Daarom is zij, alhoewel te voren of te gelijkertijd uitgesproken — een afdoend en ontmaskerend antwoord op de huichelachtige redevoering, die Crispi bij de onthulling van Garibaldi 's standbeeld te Rome gehouden heeft en waarin de oude kerkvervolger zich nog eens geheel gegeven heeft in al de satanische kracht zijner doortrapte sluwheid, en met al de vermetelheid eener onbeschaamdheid, welke blikken noch blozen kent.

"Herodes rex....apposuit ut apprehenderet et Petrum....et Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo."

„Herodes de Koning....voer voort en nam ook Petrus gevangen....Petrus dan werd in de gevangenis bewaard, en door de Kerk werd een gedurig gebed tot God voor hem gedaan (Handelingen der Apostelen XII: 1, 3, 5.)"

"Mijne broeders, deze dag is een dag van veel omvattende, verscheiden herinnering.

Herinnering van schande voor hen, die zegepraalden; herinnering van eer voor hen, die werden verjaagd.

Herinnering vol vreeze en siddering voor hen, die het misdrijf pleegden en den buit bemachtigden; herinnering vol hoop en vertrouwen voor hen, die werden beroofd.

Het grijs verleden herleeft.

Daar was in de eerste dagen der Kerk des Heeren een man, die meende zijn troon te bevestigen, zijn gezag te versterken, de liefde van het volk te winnen, zoo hij de hand sloeg aan den Stedehouder van Christus. Was Petrus gevangen, dan viel de Kerk.

Gij kent den man: Herodes is zijn naam.

Deze Herodes is de kleinzoon van den man, die het Kind van Bethlehem naar het leven stond, de broederszoon van hem, die Joannes den Dooper ten dood bracht en den Christus kleedde met het kleed van spot. Heerschzucht, geweld, wulpschheid, wreedheid, waanwijsheid, dat is de voorvaderlijke erfenis. Deze derde Herodes legt de hand op Petrus en werpt hem in den kerker en ketent hem en bewaakt hem en zal hem straks ten prooi geven aan het volk.

Dat is het verleden.

Gij kent het woord van den Prediker over wat was, was is, wat worden zal. Op onzen dag heeft de groote ziener der historie het herhaald: „de eeuw verdringt de eeuw de loop der tijden brengt dagelijks verschijnselen van verscheiden soort: maar in de verscheidenheid is toch de gelijkenis."

Kent gij den Herodes van onzen tijd?

Ziet, hij draagt niet de trekken van één man, maar van ontelbaar velen. Hij is de geest, de nu volwassen geest der revolutie, de geest van twijfelzucht en ongeloof, de geest der telkens uit de wanorde oprijzende en telkens in de wanorde wéer verzinkende dwingelandij. Hij, deze Herodes van onzen dag, is bovenal de aardsche afbeelding van den geest, die gezegd heeft: *non serviam*, dienen zal ik niet. Hij is de stedehouder Satans in het Rijk van Satan. Maar hierin is hij den derden Herodes gelijk: hij weet den naam Gods te bezigen, waar hij den naam Gods behoeft ter wille van zijn macht, ter wille van zijn eer, ter wille van zijn veiligheid vooral.

Herkent gij den Herodes van onzen tijd?

Deze Herodes, de Koning nu, heeft weder de hand gelegd op Petrus en Petrus gevangen en in den kerker gesloten. Want Petrus leeft altijd.

Op den 20sten September van het jaar 1870 heeft de revolutie de stad Rome overweldigd, den Paus tot een gevangene gemaakt. Die daad is gepleegd in vollen vrede, met oorlogsgeweld. Die daad voltooit zich heden in een zegefeest, dat den eeuwigen Rechter wil uitdagen tot een wraakgericht, als eenmaal den koning Balthasar trof.

Kom, Heer en Wreker, kom!

Welken naam verdient deze daad?

Een Nederlandsch Staatsman, die niet behoorde tot de zichtbare Moederkerk, maar wien God in Zijn barmhartigheid dit kloeke woord eeuwig vergelde (spr. doelde op Groen van Prinsterer), heeft dit bedrijf den naam in het voorhoofd gebrand: **Statenroof.**

Statenroof, — dat is: onrechtmatige inbezitneming van een souvereinen, onafhankelijken Staat; een daad, in strijd met het natuurrecht, in strijd met de aloude beginselen van eerlijk leven: niemand storen, ieder geven zijn recht. Een openbare aanslag op het volkenrecht.

Maar nog anders luidt de uitspraak, als wij haar vragen van de historie.

Wat is dit Rome, wat is deze wereldlijke souvereiniteit?

Toen het zwaard op het schild geslagen de nadering der barbaren kletterend voorspelde, toen heeft de liefde der Pausen de redding gebracht.

Toen, in die sombere dagen, is de wereldlijke souvereinteit des Pausen geboren: wederliefde voor zooveel liefdebetoon. Toen in den geweldigen storm, toen is, o mysterie! in den bodem van Rome een mosterdzaadje gevallen, dat ontkiemde en opschoot tot een machtigen boom, bezongen in het *Lauda Sion* van Thomas van Aquinen en Dante's Godsgedicht. En Hij, die het zaadjen zaaide, is de levende God.

Gods voorzienigheid, zoo getuigt de historie, heeft het besteld, dat Rome zou zijn de woonstede en vaste zetel van Petrus' opvolgers. Uit Rome als uit een middelpunt van eenheid zou de Paus dat Christelijk gemeenebest bestieren, zonder ondergeschikt te zijn aan eenige macht. Gods wijsheid heeft veroorloofd, dat soms deze souvereiniteit te loor scheen te gaan, Gods gerechtigheid heeft haar altijd hersteld.

Hier is iets meer, neen, hier is iets anders dan Statenroof. Hier is een aanslag op het wereldbestier Gods. De wereldlijke souvereiniteit, met het hoogste geestelijk gezag verbonden, verkondigt God als den oorsprong van alle gezag: haar verwerpen is de verwerping van den eeuwigen God uit het openbaar recht der volkeren.

Ziedaar de daad, gepleegd met een geweld, dat de menschelijke kracht onteert, haar trekt in den kring van het Satanische. Een daad, die meer dan eenige andere de verwantschap tusschen Herodes en den geest der Revolutie openbaart.

Maar, zoo komen er stemmen, vriendelijke, gemoedelijke, kalm en wijs redeneerende stemmen tot mij, maar wat toornt gij over al deze dingen? Is de Paus minder vrij dan voorheen? Is niet veeleer zijn zedelijke macht hoog verheven boven alle aardsche beslommering? Waarom noemt gij den Paus een gevangene? Waarborgen wij hem niet al de teekenen der souvereiniteit?

Terug, gij huichelaars, terug! Gij noemt den Paus vrij en onafhankelijk, en gij ontneemt hem wat hij tot het beheer der Kerk behoeft. Hij vraagt geestelijke orden: gij verjaagt ze. Hij eischt kloosters: gij sluit ze. Hij wil zendelingen: gij wilt de goederen beheeren, van welke zij moeten bestaan.

Telken jare hebt gij in uwe smidse der ongerechtigheid een nieuwen schakel aan zijne ketenen gesmeed. Gedenkt den nacht, toen gij u hebt vergrepen aan het lijk van Pius, den martelaar, en weet, dat door alle eeuwen de klacht van den Paus zal weêrklinken: „Nu ziet, nu ziet hoe voor mij in deze stad geen leven mogelijk is dan als gevangene in het Vaticaan!"

Wat gij brengt, is logen en haat. Maar weet dit: met hoeveel wolken van woorden gij ook uw haat tracht te omhullen, de roode vlam blaakt door alle omhulselen heen. Wij weten, dat alles wat gij biedt, schijn is, geen werkelijkheid.

Maar uit uw fleemende en teemende taal spreekt nog iets anders dan haat: de bleeke, de vale vrees. Gij zoudt zoo gaarne gelooven, dat uw misdaad geen misdaad is! Daarom spreekt gij van de wonderlijke macht, die het Pausdom ook in zijn beroofdheid openbaart! Dwazen! alsof de liefde tot de Kerk, die onze Heer en God in dit wonder schouwspel toont, de dekmantel zou zijn van uw gruwel! Neen, gij kent het woord! Wee hen, die de hand, legt op dit bestel Gods!

En daarom vreest Herodes in zijn zegepraal.

Maar wij laten Herodes gaan en zien op naar Petrus.

Hij is een gevangene, maar een Koning in zijn gevangenschap. Men overlaadt hem met hoon: men dreigt hem met grof geweld; hij, hij blijft, hoog staande boven de wereld. Zijn strijd is de strijd voor het recht, voor de vrijheid der Kerk. Geen weeklacht over verloren grootheid komt over zijn lippen. Als hij weeklaagt, dan klaagt hij over den nood der zielen, hem vertrouwd; dan klaagt hij, zooals helden en koningen klagen: *Ista quidem acerba.* Hard zijn deze dingen, maar hardere komen: *pati parati sumus*, wij zullen en willen het hardste dragen!

Eere zij u, o verheven drager van zooveel lijden, eere zij u. Te staan onder den last, die u drukt, dat eischt bovenmenschelijke, dat eischt goddelijke kracht: God, onze Heer, zal ze u geven. En wij, uwe kinderen, wij omringen en steunen u, want uw lijden, o Vader, is ons lijden, uwe gevangenschap onze onvrijheid, maar ook uw protest ons protest.

Uw protest ons protest. Hier, met het gelaat gericht naar het altaar, waar de onzichtbare God zetelt: hier in tegenwoordigheid van de H. Moeder Gods, als de Zoete Lieve Vrouwe van den Bosch vereerd; in tegenwoordigheid van den H. Aartsengel Michaël en den Patroon der Kerk St. Josef: in tegenwoordigheid van den H. Joannes den Dooper, door Herodes onthoofd; in tegenwoordigheid van den Plaatsbekleeder van Christus, St. Petrus door Herodes gevangen: in tegenwoordigheid van alle heilige Apostelen en Profeten, Aartsvaders en Belijders, Martelaren en Maagden, Kluizenaars en Ordenstichters, in tegenwoordigheid ook van de heilige Onnoozele Kinderen, de eerste martelrozen gevallen door Herodes' zwaard;

in tegenwoordigheid van de H. H. Willibrordus, Bonifatius en Servatius;

in tegenwoordigheid van de H. H. Martelaren van Gorcum:

in de gemeenschap der Heiligen

hier protesteeren wij in naam van de vrijheid en van het recht,

protesteeren wij in naam van iedere vrijheid en van ieder recht,

protesteeren wij tegen den statenroof van 20 September 1870 voltrokken,

protesteeren wij tegen de heiligschennis gepleegd aan de onafhankelijkheid der Kerk, aan de majesteit van den H. Stoel, gewaagd tegen de voorzienigheid Gods.

protesteeren wij na deze vijf en twintig jaren als op den eersten dag; de rechten Gods verjaren nooit.

Uw protest, zal men ons zeggen, vergaat met den klank. Wij weten beter op dezen grond, waar onze vaderen twee honderd jaren lang hebben geprotesteerd, waar wij nu in vrijheid de stem kunnen verheffen tegen der boozen ongerechtigheid. Wij weten beter, waar wij de stem verheffen in dezen tempel, dien Voetius van alle papistische superstitieusigheden heeft willen reinigen en die toch wêer vrij is geworden van

(1) De woordelijke tekst dezer rede is verkrijgbaar bij de firma Wed. J. R. van Rossum te Utrecht.

alle dwaling, op het machtwoord van een geesel Gods.

Het protest een ijdele klank.... Maar God zelf heeft dit protest reeds in de feiten uitgesproken. Wat zegen is door de bres bij de *Porta Pia* over het land, over het volk, dat nu Rome zijn hoofdstad noemt, gegaan? Een reeks van zegeningen, die den landzaat doen jammeren: "van pest, hongersnood en oorlog, verlos ons Heer!" Een reeks van zegeningen, die het woord van den goddelijken dichter [Dante bedoelde spr.] op de lippen brengt: „Ach, slaafsch Italië, ach arme lijdensveste!"

Ons protest een ijdelheid! Ja, indien het niets anders ware dan ons menschelijk woord. Maar het is een beroep op den eeuwigen God en meer. Het is tevens een gebed. "Zonder ophouden ging het gebed der Kerk tot God voor hem." Voor hem, voor Petrus, voor den Paus!

Zóó verheffen wij dan onze stem en bidden en smeeken tot den eeuwigen God: o God der barmhartigheden, o God der gerechtigheid. Wij belijden, vernederen ons in onze schuld. Wij weten dat wat de vlekkelooze Kerk te lijden heeft, tuchtiging is voor onze zonden. Maar geslagen en vermorzeld treden wij toch voor Uwen troon, en gedachtig aan Uw beloften, roepen wij: geef Uwe Kerk, geef Uw Paus hun vrijheid en hun recht!

En met den Paus leggen wij onze bede in de handen van Maria. *Monstra te esse Matrem* bidden wij met onzen Paus tot onzen laatsten ademtocht: toon U de Moeder van den Paus, die U zoo schoonen krans van rozen heeft gevlochten. Toon U de Moeder ook van het volk, dat U zoo hoog en zoo heerlijk heeft verheven, dat, in ongerechtigheid naar éénheid strevend, in den dwarrelkolk der scheuring verzinkt.

En nu, mijne Broeders, nu rijst de vraag: nadert de engel, die Petrus' boeien slaakt? Somber is het rondom ons en duister: het licht is schuil gegaan achter de wolken. Maar bij al de dwarreling en de wenteling en het rumoer van den strijd is het mij, als hoor ik de stem, die de Ziener hoorde op Patmos: „Zie, Ik kom spoedig" — En ik besluit met de bede en de zegespreuk van den Apostel: de bede: *Veni, Domine Jesu!* Kom, Heere Jesus, kom! De zege en de genade van Onzen Heer Jesus Christus zij met ons allen! Amen!

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Wederom hebben de EE.WW. Zusters Franciscanessen der Congregatie van Roosendaal een verlies geleden. Jl. Zondag 13 October overleed de Eerw. Zuster **Coleta** (Elvira Araujo) op den leeftijd van twee en veertig jaren.

Geboren te Maracaibo, 12 November 1853 trad zij op dertigjarigen ouderdom in de Congregatie voor welke dit edele hart, dat uit de altijd overvloeiende bron der liefde Gods, zijn offervaardige naastenliefde putte, een rijke aanwinst was.

Sœur **Coleta** werd en bleef verbonden aan het pensionaat "Welgelegen." Daar won zij, bij den dank en de achting, de aanhankelijke liefde harer leerlingen, wien zij tot het laatste de krachten wijdde van haar werkzamen aard en begaafd gemoed.

Congregatie en leerlingen, die beide door haar verscheiden zooveel verliezen op aarde, gewinnen in den Hemel, vertrouwen wij, eene beschermster en voorsprekeresse.

Bij Gouvernements-beschikking dd. 12 dezer maand is:

1°. de benoeming der Heeren J. J. Beaujon, Kantonrechter op Aruba, tot Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht, en H. J. Schreuder, tot Kantonrechter aldaar ingetrokken;

2°. Eervol ontheven:
a. de Heer G. W. Hellmund van de functiën van Griffier bij het Kantongerecht op Bonaire; en
b. de Heer C. R. Debrot, van de functiën van Notaris, Hypotheekbewaarder, Adjunct-Yker en Scheepsmeter op dat eiland;

3°. de Heer J. H. Lampe, Griffier bij het Kantongerecht op Aruba, enz. benoemd tot Griffier bij het Kantongerecht op Bonaire, tevens belast met functiën van Notaris, Hypotheekbewaarder, Adjunct-IJker en Scheepsmeter en de Heer W. Ferguson, Griffier bij het Kantongerecht op Bonaire, enz. benoemd tot Griffier bij het Kantongerecht op Aruba, tevens belast met de functiën van Notaris, Hypotheekbewaarder, Adjunct-IJker en Scheepsmeter;

4°. de heer P. I. C. Lampe, oud ontvanger op wachtgeld op Aruba, belast met de waarneming der functiën van Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht op dat eiland;

5°. Bepaald, dat tot tijd en wijle de Heer Ferguson van verlof uit Nederland op zijne standplaats zal zijn teruggekeerd, de heer H. J. Schreuder zal belast zijn met de functiën van Griffier bij het Kantongerecht op Aruba en de Heer P. J. C. Lampe met de werkzaamheden van Notaris, Hypotheekbewaarder, Adjunct-Ÿker, en Scheepsmeter.

— Bij Gouvernements beschikking dd. 14 dezer maand is bepaald, dat alle schepen, komende van de eilanden Cuba of Antigua, alwaar er gele koorts heerscht, en alle vaartuigen, van elders komende, maar met personen of goederen aan boord van genoemde plaatsen afkomstig, in de Caracas-baai zullen worden onderworpen aan een quarantaine van een en twintig dagen, met inbegrip van de reis.

— Bij Gouvernements beschikking dd. 15 dezer maand is, met ingang van den 16n. dezer maand, de Heer P. L. B. de Haseth, geëmployeerde benoemd tot klerk.

Op jl. Zaterdag is het Dominikaansche oorlogschip *Jupiter* alhier aangekomen. Den volgenden dag vertrok het naar St. Domingo, medenemende den minister Lluveres en diens secretaris, die met de Caracas uit New York alhier dien Zaterdag aangekomen waren.

In het 3e. district dezes eilands, op *Kaas Chikitoe* is Maandag avond een vrouw vermoord geworden, terwijl een der alhier geëngageerden voor de Ned: marine bij die gelegenheid zwaar werd verwond.

De vermoedelijke dader is gearresteerd.

De *Asturian Prince* (die aan de Fuikbaai eenige maanden vastgezeten had) is op Woensdag avond naar New York vertrokken, gesleept door de *I. J. Merritt.*

Antiquarische denkbeelden buiten "Antiquiteiten" is de titel van een antwoord des heeren H. J. Hamelberg, Archivaris van ons Gouvernement, op de bekende en in het Papiamentsch vertaalde brochure van den Heer Chumaceiro.

Zij, die zich in de kiesrechtkwestie nog geen vaste opinie hebben gevormd en allen, die in deze gewichtige zaak op de hoogte willen blijven, zullen wel doen zich een exemplaar van deze brochure des Heeren Hamelberg aan te schaffen.

Zij is verkrijgbaar gesteld bij den Heer Simon, bibliothecaris der "Gezelligheid."

NEDERLAND

VEREENIGDE VERGADERING VAN DE BEIDE KAMERS
op Dinsdag 17 September 1895,
TOT OPENING VAN DE GEWONE ZITTING DER STATEN-GENERAAL.

De heer Van Naamen van Eemmes, die den voorzittersstoel bekleedt, opent, nadat de leden zich naar de vergaderzaal van de Tweede Kamer begeven hebben, te 12 uur des middags de vergadering en laat door den griffier van de Eerste Kamer voorlezen een koninklijk besluit van 3 September jl., No. 29, houdende zijn benoeming tot voorzitter van de Eerste Kamer gedurende de zitting, die heden aanvangt.

De voorzitter benoemt een commissie, die Hare Majesteit de Koningin-Weduwe Regentès in het gebouw zal ontvangen en uitleiden.

De ministers, hoofden van ministerieele departementen, de kanselier van de Orden en de leden van den Raad van State vereenigen zich te 1 uur des namiddags mede in de vergaderzaal.

Hare Majesteit de Koningin-Weduwe-Regentes, kort daarna in het gebouw van de Tweede Kamer aangekomen, wordt in de vergaderzaal binnengeleid, neemt plaats ter linkerzijde van den troon en houdt de volgende rede:

Mijne heeren!

Ik waardeer het voorrecht, de Staten-Generaal opnieuw rondom mij vereenigd te zien, gereed om hun belangrijken arbeid te hervatten.

De algemeene toestand van Land en Volk geeft reden tot tevredenheid.

De betrekkingen tot alle buitenlandsche Mogendheden zijn van den meest vriendschappelijken aard.

Zee- en landmacht kwijten zich bij voortduring op loffelijke wijze van haar plicht. In Oost-Indië waren zij bij vernieuwing in de gelegenheid schitterende blijken van moed en volharding te geven.

De gezondheidstoestand is gunstig.

Met erkentelijkheid mag worden gewezen op een in veel opzichten goeden oogst der veldgewassen. Het mond- en klauwzeer, dat tot het sluiten van naburige Landen voor den invoer van ons vee aanleiding gaf, is nagenoeg geweken.

De toestand van handel en nijverheid is, den invloed der in andere rijken gevolgde handels-staatkunde in aanmerking nemende, niet onbevredigend.

Gedurende dit zittingjaar wachten u opnieuw veel en gewichtige werkzaamheden. Voor de verdere behandeling der wetsvoordrachten tot herziening van de Personeele Belasting en tot regeling van het Kiesrecht roep ik in de eerste plaats uwe medewerking in. Voorstellen tot nadere regeling van de gemeentefinanciën zullen u bereiken, terwijl ook andere wetsontwerpen ten deele reeds aangekondigd, zullen worden ingediend.

De toestand onzer bezittingen in Oost- en West-Indië geeft in het algemeen reden tot voldoening.

Met vertrouwen, mijne heeren, doe ik wederom een beroep op uwen ijver ter vervulling van uw veelomvattende taak.

Moge uw arbeid onder Gods zegen strekken tot verhooging van den voorspoed van ons dierbaar Vaderland!

In naam der Koningin verklaar ik de gewone zitting der Staten-Generaal te zijn geopend.

Na het uitspreken der rede verlaat Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, Regentes, voorafgegaan door de commissie, de vergaderzaal.

Nadat de commissie in de zaal is teruggekeerd, sluit de voorzitter de vergadering.

— HH. MM. de Koninginnen hebben het Zoologisch congres dezer dagen te Leiden gehouden plechtig geopend.

BUITENLAND.

Rome, *20 Sept.*—In alle gemeenteraden van Italië is door het dagelijksch bestuur OP BEVEL DER REGEERING het voorstel ingediend, om zich officieel bij de feesten te Rome te doen vertegenwoordigen. Maar tal van gemeenteraden hebben het voorstel afgewezen.

Te Castenaso werd het met 8 tegen 4 stemmen verworpen.

Te Camaiore werd het verworpen.

Te Lucca werd het met 12 tegen 10 en eene onthouding verworpen.

Te Cava dei Tirreni werd het met 19 tegen 2 en 2 onthoudingen verworpen.

Zoo zouden nog tal van voorbeelden kunnen aangehaald worden.

De Katholieke pers wijst op de beteekenis dier feiten, en de regeering was daarover zoo ontstemd, dat zij de *Unità Cattolica* van Florence en de *Osservatore Cattolico* van Milaan in beslag heeft doen nemen. De Katholieke pers houdt ter gelegenheid van den 20 September buitengewone inschrijvingen voor den St. Pieterspenning.

De winkelruiten der boekhandelaars en de kiosken, de hoeken der straten zijn vol fotografiën gravures en allerlei soort van platen, die een of ander tooneel uit de inneming van Rome voorstellen. De Romeinen lachen er mede en hebben vooral schik om den onnoozelen teekenaar, die in schreeuwende kleuren aan het hoofd der capituleerende Pauselijke troepen een Zwitser van de paleiswacht heeft geplaatst,—en bovendien nog wel te paard!

Het is ergelijk, hoe de liberale pers de bevolking tegen de Katholieken tracht op te hitsen.

21 September. — Het zilveren jubilé der overweldiging van Rome door Piëmonteenzen en Garibaldisten heeft Zaterdag reeds een aanvang genomen met een feestelijke bijeenkomst op het Kapitool, waarbij de Regeering officieel was vertegenwoordigd door den onder-staatssecretaris van Binnenlandsche Zaken, Galli. Zondag werd door binnen- en buitenlandsche gymnastiek- en scherpschutters-vereenigingen een optocht van circa 2000 personen gehouden, van de Plazza del Popolo naar het Partheon, om een krans te gaan nederleggen op het graf van Victor Emmanuel, den "Re galantuomo!" De Berlijnsche gymnasten liepen met hun krans voorop en werden bijzonder toegejuicht. De spoortreinen voeren voortdurend nieuwsgierige belangstellende deelnemers aan. Maandag arriveerden Umberto en Margarita zelf, en daarmee begon het feest nu officieel en voorgoed.—Men zegt dat de Regeering zelve aan de Katholieke overheid verzocht heeft de kunstgalerijen van het Vaticaan gesloten te houden, daar zij in deze dagen moeilijk kon instaan voor.... voor haar gasten!

Terwijl het officieel Italië zich gereed maakt om heden, Vrijdag, den kerk- en statenroof van 1870, de grootste schande der XIXe eeuw, met luidruchtigen hoon te vieren onder de oogen van den beroofden Paus, stelt de Katholieke wereld daaraan een waardige hernieuwing van haar nooit verzwakt protest tegenover. En dit ontwikkelt zich allerwegen op zoo ontzagwekkende wijze, dat daardoor de kunstmatige "zegepraal" der roovers reeds nu als een beschamende nederlaag te boekstaven valt. Geen ijdel gejubel kan het brutaal voldongen feit immers tot een rechtsbeginsel maken, en de roovers staan armer dan ooit bij hun vermeenden buit. Zelfs de niet-Katholieke pers is daar zoo van overtuigd, dat zij te midden van het "feest" luide om "verzoening" vraagt! Helaas, een "verzoening" zonder "boete;" maar niettemin een uiting van onmacht en spijt. Merkwaardig onder dit opzicht is b. v. een artikel van *Daily Telegraph,* dat op belachelijke wijze van de Romeinsche Quaestie een dubbeltjes zaak wil maken, maar toch de mislukking van het Eéne Italië zonder den Paus onbewimpeld constateert. Italië, zegt het blad, snelt zijn Staatsbankroet te gemoet en staat reeds aan den rand des afgronds, laat het den H. Stoel de wereldlijke macht teruggeven tegen een....afkoopsom van b. v. 200 millioen pond sterling of vijf milliard francs (!) en daardoor tevens zich redden van den ondergang: laat het althans een gedeelte van den vroegeren Kerkelijken Staat teruggeven met Rome en een zeehaven, onder waarborg der gezamenlijke Mogendheden: de Katholieken der geheele wereld zullen volgaarne die som willen opbrengen.— Een zonderling voorstel voorwaar, maar wel beschouwd toch voor een roover-gouvernement nog zoo heel vreemd niet: roovers immers zijn gewoon, van hun slachtoffers een losprijs te vragen! Ook de bekende professor Bonghi heeft te Napels weder "verzoening" gepredikt zonder zich door het officieel feestbetoon te laten afschrikken. De nieuwe verlevendiging der nimmer rustende Katholieke protestbeweging, zeide hij, neemt dreigende verhoudingen voor Italië aan, en niet meer verre is misschien de dag, waarop, bij de heerschende malaise, de keuze tusschen zwichten of verbrokkeling der staatseenheid geboden zal zijn. De Katholieke propaganda wordt, de feiten der laatste dagen getuigen het opnieuw, door het buitenland gesteund en is daarom dubbel gevaarlijk. Enz. enz.

— Bij de onthulling van het monument voor Garibaldi heeft Crispi over de wettigheid van de vereeniging van Rome met Italië gesproken; hij heeft gezegd, dat de Paus slechts aan God onderworpen is en als on-

afhankelijk souverein boven allen staat. De katholieke wereld zou Italië erkentelijk moeten wezen voor de diensten aan het Roomsche pontificaat bewezen. Crispi heeft vervolgens gezegd, dat de bedienaren van den godsdienst onschendbaar zullen zijn op voorwaarde, dat zij op het terrein van het recht blijven. Zoo zij antipatriottisch genoeg zijn om de instellingen van het land te bestrijden, zou hun gedrag ten goede komen aan de anarchisten, die God en den koning loochenen en dan zou hun gedrag niet ongestraft blijven. De huichelarij van Crispi is een te alledaagsch verschijnsel om daar nog verder op terug te komen; want op dit gebied heeft hij een universeele reputatie. Het Vaticaan had Vrijdag zijn gewone aanzien; de rust is volkomen; talrijke personen bezoeken de muzea en de galerijen van het Vaticaan. Z. H. Leo XIII is in de St. Pieter gekomen om op de graven der H. Apostelen te bidden; de deuren waren gesloten. De tijdingen uit de provinciën maken gewag van vaderlandslievende optochten; de magazijnen en de inrichtingen waren gesloten. De *Popolo Romano*, de feesten besprekende, zegt: „Een kwart eeuw is een korte periode in de geschiedenis van een volk; deze 25 jaren zijn niet te vergeefs voor Rome voorbijgegaan. Het Pauselijk Rome blijft voortaan een *Souvenir*. Er zijn menschen, wien dit *Souvenir* spijt; dat staat hun vrij; maar men moet wel bijziende zijn om niet te zien, welke onweerstaanbare stroom van gebeurtenissen dit verleden heeft verzwolgen." Daarop heeft de *Osservatore Romano* deze juiste overwegingen. Men zal bijziende zijn als men dat niet bemerkt, maar men moet van zeer sterke telescopen voorzien zijn om te zien dat in zulk een korte tijdruimte 19 eeuwen historie zijn vernietigd. Het Pauselijk Rome, een monumentaal werk van groote Pausen en gebeurtenissen van een wereldkarakter, is niet meer dan een *Souvenir*, dan een verleden, door een korten tijd van 25 jaren verzwolgen. Dit kolossale werk is dus in zoo korten tijd door Cadorna, door Lanzo, door Crispi, en vooral door eenige bladen vernietigd, genaamd: *Popolo Romano*, *Tribuna*, enz. En deze bladen zeggen nog, dat mirakelen onmogelijk zijn.

Het feest te Rome is zonder ongelukken afgeloopen, dank zij der gehoorzaamheid van Rome's katholieken, die zich overeenkomstig den wensch des H. Vaders van elke openbare contra-manifestatie onthielden en slechts in stilte baden in de kerken en te huis.

En het bij het gouvernement geaccrediteerde corps diplomatique? Kwam dat bij Umberto zijn opwachting maken om hem met *zijn* „feest" of het feest der Loge geluk te wenschen?.... In geenen deele! Hét onthield zich wijselijk van alle uiterlijke deelneming aan den schijntriomf der Revolutie: behalve de gezanten van Engeland en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, onthielden zich allen zelfs van het uitsteken der vlag. De ambassadeurs van Duitschland en Oostenrijk, zoowel als die van Rusland en Frankrijk, hadden van hun gouvernementen uitdrukkelijk in last, niet te vlaggen! De Italianissimi trachten zich te troosten met de uitvlucht dat de buitenlandsche ambassadeurs het feest als van zuiver civielen aard beschouwden; maar feitelijk is deze onthouding hun een ware ergernis.

— (28 Sept.) De feesten, welke door het officieele Italië ter herdenking van den 25n verjaardag der overweldiging van Rome zijn gevierd, vertoonen een zeer donkere schaduwzijde voor de monarchie. Zij geven namelijk aanleiding tot republikeinsche demonstraties. Zulk een demonstratie werd Zondag gehouden te Mentana, werwaarts eenige duizenden personen zich hadden begeven. Een leerling van Mazzini, de advocaat Fratti, hield een redevoering. — Ook zijn Zondag 22 Sept. troepen republikeinen, niet minder dan 25 vereenigingen, naar den heuvel Janiculus getrokken, om er het Garibaldi standbeeld op hunne beurt in te wijden, want zoo redeneerden zij, Garibaldi behoort bij ons. Daarna begaf men zich in optocht naar de St. Pancratiuspoort, teneinde het borstbeeld van den Triester burger Venezian te onthullen, hetgeen de politie verboden had. Het beeld had er in een nis geplaatst mogen worden, maar deze was vervolgens toegespijkerd. Nu werden er de planken afgerukt en het beeld werd onthuld onder het geroep van: „Weg met Oostenrijk." De afgevaardigde Barzilai, Triester van geboorte, hield een harstochtelijke rede tegen Oostenrijk.—Voor het paleis van justitie „Prati di Castello," werd Zondag ook het monument voor Cavour onthuld, waarvan de eerste steen meer dan tien jaren geleden gelegd is. De koninklijke familie woonde de plechtigheid bij.—Onder den hoon van allerlei aard, in deze dagen den H. Stoel aangedaan, behoort ook het aanbrengen van een gedenksteen in den gevel der woning van den samenzweerder Tognetti, in 1867, wegens den afschuwelijken aanslag tegen de kazerne der Pauselijke zouaven, te Rome onthoofd. Men heeft de onbeschaamdheid gehad op den steen te beitelen: „Het feestvierende volk prijst den *martelaar* en wreekt ten tweede male het *misdrijf* aan hem gepleegd." Dus de samenzweerder die door zijn afschuwelijke daad oorzaak was, dat vijf-en-twintig zouaven het leven verloren een „martelaar" en zijn terechtstelling een „misdrijf." Nu, het tweede gedeelte van dit opschrift is althans door de politie bedekt. Tegenover al deze ergerlijke en beleedigende betoogingen verschijnt de eerbiedwaardige gestalte van den grijzen Vader der Cristenen met koninklijke majesteit, omgord *alleen* met het wapen des gebeds. Donderdag op den vooravond van den luidruchtig bezongen 20n September daalde Leo XIII vergezeld door verscheiden hooge geestelijken en geheimkamerheeren naar den St. Pieter af om op het graf van den apostel Petrus te bidden. Nadat Z. H. in de Sacramentskapel geruimen tijd voor het Allerheiligste geknield had vertoefd, begaf hij zich naar het beeld van St. Petrus om daarvan den voet te kussen en daalde toen af in de Confessio [de plaats waar de H. Petrus werd gekruisigd] om met de aanwezigen den H. Rozenkrans en de Boetpsalmen te bidden. Daarna bleef de H. Vader nog langen tijd in vurig gebed verslonden, om eerst tegen halfnegen naar het Vaticaan terug te keeren, van waar zijn blik ongetwijfeld vol weemoed en medelijden moet gerust hebben op Rome, het Rome der Pausen, dat alles aan het Pauschap te danken heeft en nochtans straks bij het aanbreken van den dag juist de berooving van St. Pieter, de 25-jarige gevangenschap van den Paus, zou gaan vieren! Niet de trouwe Romeinen naar de van elders toegestroomde roovers en roodhemden onder de auspiciën van het diepgevallen Huis van Savoye. Maar Leo XIII, de zwakke grijsaard, had voor zijne vijanden gebeden; hij was sterk, en kon ook het nieuwe leed dragen dat hem wachtte.

— Wil men weten, wie het feest van 20 September te Rome heeft gevierd? De vrijmetselarij, die het paleis Borghese heeft geïllumineerd, heeft den eersten rang in den stoet ingenomen en de vaandels ontplooid; vervolgens de talrijke onkatholieke secten met hunne kransen, vaandels en hunne vereenigingen. Men heeft zelfs op de „Via Venti Settembre" een nieuwen methodistentempel ingewijd. Vervolgens de joden, die in hunne synagoog het feest hebben gevierd en hun tempel hebben verlicht. De adressen en de protesten, van alle oorden bij Z. H. den Paus aangekomen, zijn zoo talrijk, dat de post buitengewoon versterkt is moeten worden, daar de gewone bestellers niet voldoende waren. Het aantal dezer adressen en protesten bedraagt reeds verscheiden honderdduizenden. Het avondfeest op den Tiber is geheel in het water gevallen; alles was even slecht georganiseerd. Twee standbeelden, voorstellende Italië en Rome staande op een Romeinsch schip, vielen om en kwamen onderste boven voor de oogen der verbaasde menigte te voorschijn. Het Romeinsche plebs had de afscheidingen verbroken en zich op de besproken en betaalde plaatsen neergezet; de Romeinsche galei en de andere schepen, die haar omringden, werden met gefluit en gelach begroet.

— Onder alle voorbehoud deelen wij het bericht van den Romeinschen correspondent van den *Courrier de Bruxelles* mede, die het trouwens zelf onder reserve geeft: dat de Paus besloten zou hebben dezer dagen de kardinalen in buitengewoon Consistorie bijeen te roepen, om met hem te confereeren en plechtig tegen den Septemberfeesten te protesteeren. Eene circulaire zou door den staatssecretaris aan de nuntii worden gezonden, om aan de mogendheden te worden ter hand gesteld.

Italie. — In de *N. R. Ct.* komen, naar aanleiding van den vijf en twintigsten verjaardag der overweldiging van Rome, een reeks historische artikelen voor in den vorm van Romeinsche correspondenties. De schrijver bespreekt vrij objectief de gebeurtenissen en woelingen, welke aan de overweldiging vooraf gingen. Zelfs laat hij doorschemeren, dat in het beruchte jaar 1877 de Italiaansche regeering niet oprecht was met de door haar op aandringen van het Fransche gouvernement genomen maatregelen tegen Garibaldi. „Om de agitatie in den lande (die Garibaldi's arrestatie opwekte) te keer te gaan," dus verhaalt de liberale briefschrijver, „werd Garibaldi in September 1867 opnieuw naar Caprera overgebracht, een ballingschap, die weinig van vrijheid verschilde. Was de Florentijnsche regeering in dit alles oprecht? Men weet het niet. Men weet enkel, dat Garibaldi's gevangeneming het sein was tot een feitelijken inval der vrij-benden in het kerkelijk grondgebied."

Helaas, wat de correspondent der *N. R. Ct.* hier laat doorschemeren onder de verklaring dat „men het niet weet," weten anderen maar al te goed en is dan ook door den loop der gebeurtenissen duidelijk genoeg in 't licht gesteld. Het is echter reeds veel, dat zelfs de medewerker van een zóó overdacht liberaal blad als de *Nieuwe Rotterdammer*, de oprechtheid van Victor Emmanuel's regeering in bovengenoemd jaar aan twijfel onderhevig maakt.

Ook hetgeen de correspondent op bovenstaande regelen laat volgen verdient de aandacht:

„Intusschen," zegt hij, "wat Garibaldi en zijn vrijbenden, *en misschien ook de Italiaansche regeering, gehoopt hadden, bleef uit: Rome verhief zich niet tot opstand.* Het pauselijke leger bleek overal in staat te zijn de orde te handhaven. Het bestond uit 13.000 man en 229 paarden: het regiment zouaven telde 2237 mannen, het legioen van de carabinieri 2082, het linie-regiment 1595, het bataljon vreemde carabinieri 1233, de Fradsche légion d'Antibes, welke nog te Rome was achtergebleven, 1096, het bataljon jagers 956, daarbij 412 man cavalerie en vijf batterijen artillerie. Van dit leger evenwel waren niet meer dan 800 man krijgsvaardig. Het bestond voor een groot deel uit Italianen, voor een kleiner uit vreemden. De katholieke pers in alle landen had sedert eenige jaren aangedrongen op het in dienst treden van het pauselijk leger. Uit alle landen waren de „Kruisridders van St. Pieter" opgeroepen en aldus bestond het pauselijk leger in 1867 voor een deel uit Franschen, Duitschers, Spanjaarden, Polen, Hollanders, Belgen, enz. De zouaven waren een werkelijk keurkorps, door Lamoricière gesticht en geoefend; kolonel baron De Charette was er de bevelhebber van. Maar de welgeoefendheid had het pauselijke leger vooral te danken aan generaal Kanzler, een oud-Badensch officier, die reeds bij Castelfidardo naam had gemaakt als veldoverste."

In deze laatste regelen treft vooral de hulde aan de zouaven gebracht; die hulde is zeer zeker alleszins verdiend; maar zij is daarenboven van een geheel bizondere waarde in de pen van een liberalen journalist. Of herinnert men zich niet, hoe de zouaven welke door al wat liberaal was, door het slijk werden gesleurd, hoe men hen schold voor een dweepzieke horde, voor vaderlandsloozen en wat al meer?.... De onkatholieke pers heeft te lang en te grievend de dappere strijders voor het recht des Pausen beleedigd, om thans niet met welgevallen van deze amende honorable kennis te nemen.

Nog vinden wij eenige bekentenissen, merkwaardig genoeg, om ze te releveeren.

Zoo verklaart de schrijver, dat in den loop van den Fransch-Duitschen oorlog Rome te maken tot hoofdstad van Italië „een daad zonder glorie" was. „Garibaldi," zegt hij, „bemoeide er zich niet mee: zij scheen hem te gering, nu het Fransche Keizerrijk, de groote beschermer van den Pauselijken Staat gevallen, nu het nieuwe Duitsche Keizerrijk, de machtige vriend van Italië, geboren was, nu de Fransche troepen waren teruggeroepen van Rome. Wat thans nog te doen was: Rome aan den

machteloos geworden Paus te ontnemen, scheen het werk van kinderen, niet van een moedigen condottiere zooals hij."

Natuurlijk keurt de correspondent van zijn liberaal standpunt de opheffing van 's Pausen tijdelijke macht niet af.

Hij schrijft, dat toen Victor Emmanuel op 31 December 1870 het plebisciet had aanvaard en het wereldlijk gezag van den Paus tot het verleden behoorde, met 1 Januari 1871 de tijd opnieuw „jong" werd.

Maar dat Italië alles behalve is welgevaren bij de „jeugd," welke de revolutie het schonk, kan ook de liberale briefschrijver niet ontkennen.

Hooren wij, wat hij zegt aan 't slot zijner beschouwingen:

„De kwart-eeuw, die sedert de bres in de Porta Pia is voorbijgegaan, is weinig zegenrijk voor 't Italiaansche volk geweest. Dit is de reden, dat niet enkel de goede katholieken weigeren aan het feest deel te nemen, maar dat ook een deel der overige bevolking weinig of niets gevoelt voor de herdenking van den 20en September."

Commentaar overbodig.

Wij weten nu, wat wij te denken hebben, als sommige liberale organen de trompet aan den mond brengen en toeteren van een natie, die juicht in het bezit van Rome als hoofdstad van het éene Italië.

En als ondanks het nederlaag-achtige karakter van dit „feest" nog geroemd wordt van een zegepraal der liberale beginselen over middeleeuwsche denkbeelden, dan treedt ons de toestand van het jonge Italie nog eens helder voor den geest en wij meenen, (dompers als wij zijn!!) dat zoo'n zegepraal der liberale beginselen aan de volkeren der aarde niet zeer gewenscht moet voorkomen.

Frankrijk. — Uit Benedetti's herinneringen en mededeelingen in de *Revue de Paris* deelt de Parijsche correspondent van de *Frankf. Ztg.* het volgende mede: Benedetti, gelijk men weet in 1870 gezant van Frankrijk bij het Duitsche hof, stelt Bismarck moreel verantwoordelijk voor den Fransch Duitschen oorlog. De rechtstreeksche verantwoordelijkheid rust echter op Napoleon's minister van buitenlandsche zaken, den hertog De Gramont. Hoewel deze wist, dat koning van Pruisen nadrukkelijk zou verklaren, dat hij persoonlijk het terugtreden van den prins van Hohenzollern als candidaat voor den Spaanschen troon goedkeurde, verzweeg hij dit in de Kamer en liet hij bovendien door bemiddeling van den Duitschen gezant te Parijs van den koning waarborgen eischen voor de toekomst. Benedetti noemt dezen eisch noodlottig en overbodig, daar hij te Ems alles gedaan had weten te krijgen wat de Fransche regeering wenschte. Verder verzekert de schrijver, dat koning Wilhelm hem niet de deur heeft gewezen en, in tegenspraak met Bismarck's beweringen, dat te Ems niemand beleedigd heeft en evenmin iemand beleedigd is.

Engeland.— In een schrijven aan de *Univers* wordt o. a. het volgende medegedeeld omtrent de uitwerking van 's Pausen encycliek aan de Engelsche natie: „De H. Vader heeft nimmer kunnen verwachten, dat Hij Engeland in een slag zou bekeeren; er zijn daarvoor te veel menschelijke belangen in het spel, al worden deze belangen behendig verscholen achter de leerstellige geschillen, welker getal en gewicht men overdrijft. De anglicaansche Kerk is ontzaglijk rijk en heeft haren bedienaren toegestaan in het huwelijk te treden. Ongetwijfeld zullen wij nog geruimen tijd min of meer talrijke individueele bekeeringen hebben op te teekenen. Het Anglicanisme brokkelt gaandeweg af, als een vergaan gebouw, dat geen grondslagen meer heeft. De verschillende afgescheiden secten en het Leger des Heils nemen het grootste deel van deze overloopers op, maar de meest intelligente en rechtschapen Anglicanen komen altijd aankloppen bij de Roomsch-Katholiek Kerk, die langzaam maar zeker en dagelijks krachtiger hare takken breeder uitspreidt. Men wil wel eens zeggen, dat de encycliek des Pausen schier onopgemerkt is gebleven. Ik ben pas uit Engeland, waar ik elk jaar eenigen tijd vertoef, teruggekeerd en ik kan zeggen, dat het in de wetenschappelijke kringen van Oxford, waarin ik verkeerd heb, geheel anders is gesteld. De encycliek heeft natuurlijk de gemoederen niet zoo hevig opgewonden, als de algemeene verkiezingen en de Afrikaansche aangelegenheden; maar ik heb opgemerkt, dat de verlichte protestanten voor het pauselijke schrijven dezelfde belangstelling betoonden, als de Fransche katholieken aan den dag leggen jegens de documenten, die van den H. Stoel uitgaan. De seculiere professoren der Universiteit roerden dit onderwerp gaarne aan en behandelden den Paus met grooten eerbied, en een der meest bekende pastoors in Oxford verzekerde mij, dat hij het pauselijk schrijven van den preekstoel had voorgelezen en aan zijn parochianen voorgesteld als een document, uitgaande van de hoogste zedelijke autoriteit, die in de christenheid gevonden wordt. Verschillende predikanten, die niet tot de ritualistische Kerk behooren, hebben, naar men mij verzekerde, hetzelfde gedaan. En ten slotte heeft het Anglicaansche episcopaat zich officieel met de encycliek bezig gehouden.

„Kon men meer verwachten? Vóor vijftig jaar zou op beleedigende wijze de toenadering van Rome zijn afgewezen en tegen het papisme zijn getoornd. De houding, welke men thans aanneemt, belooft op zich-zelve reeds veel voor de toekomst."

Belgie, 17 Sept. — De *Moniteur* bevat de koninklijke goedkeuring der schoolwet, zooals die den 20en Augustus door de Belgische kamers is aangenomen.

IMPRENTA DE LA LIBRERIA. A. BETHENCOURT E HIJOS, CURAÇAO